

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน สมาชิกในสังคมจึงอาจมีการกระทบกระทั่งอันนำไปสู่ความเดือนร้อน วุ่นวายได้ ดังนั้นเพื่อให้สังคมของมนุษย์อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข จึงจำเป็นต้องมีกฎระเบียบสำหรับปฏิบัติซึ่งกันและกันในสังคม เช่น ศีลธรรม จารีต ประเพณี ศาสนา และกฎหมาย

ในสังคมปัจจุบันการพัฒนาประเทศมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทางด้านวัตถุ ส่วนการพัฒนาทางด้านจิตใจยังค่อนข้างน้อย จึงทำให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาการทำแท้ง ปัญหายาเสพติด ปัญหาการลักขโมยไปจนถึงปัญหาอาชญากรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดมาจากการขาดที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจของคนในสังคม ซึ่งขาดความละเอียดและเกรงกลัวต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติกลดน้อยลงทุกวัน ทำให้คนรู้สึกท้อแท้ หหมดกำลังใจ และต้องการที่พึ่งทางใจมากขึ้น

ประเทศไทยมีองค์กรหรือสถาบันต่างๆ จำนวนมากที่เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของคนไทย สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันศาสนา ซึ่งเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชาติให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข จากผลการสำรวจสำมะโนประชากรและเคหะของสำนักสถิติแห่งชาติ ในพ.ศ. 2543 สำรวจสถิติการนับถือศาสนาในประเทศไทย ศาสนาที่มีประชากรนับถือมากเป็นอันดับหนึ่งคือ พระพุทธศาสนา ซึ่งมีผู้นับถือถึง 94.57% ของจำนวนประชากรทั้งหมด และในจำนวนนี้เป็นสตรีถึงประมาณ 52% (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

ในสังคมไทยทั้งบุรุษและสตรีย่อมมีส่วนเกื้อกูลและปกป้องพระพุทธศาสนา หากแต่บทบาทของสตรีในเรื่องนี้แตกต่างกับบุรุษเพศ ทั้งนี้นับแต่สมัยพุทธกาลเป็นต้นมา พระพุทธเจ้าได้กำหนดให้มีพุทธบริษัท 4 ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา นั่นก็แสดงให้เห็นว่าพระองค์ให้โอกาสสตรีที่จะเห็นได้จากพระวินัยปิฎกเล่ม 7 ภิกษุณีขันธกะ จุลวรรค ภาค 2 ข้อ 515 ได้ตอบพระอานนท์เกี่ยวกับความสามารถของการบรรลุมรรคผลของสตรีว่า

คู่ออนานนท์ สตรีออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตในธรรมวินัยที่ตถาคต
ประกาศแล้วควรเพื่อทำให้แจ้งแม้ซึ่ง โสดาปัตติผล สกิทาคามีผล อนาคา
มิผลหรืออรหัตตผล (พระวินัยปิฎก : ภิกษุณีขันธกะ)

ยุพิน ดวงจันทร์ (2542) ได้กล่าวไว้ว่าสตรีที่บวชในพระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาลเรียกว่า
ภิกษุณี ซึ่งได้รับพุทธานุญาตให้เข้ามาเป็นหนึ่งในพุทธบริษัท 4 มีการบวชเป็นแบบแผน มีสถานภาพ
ชัดเจน และทำคุณประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชน

เดือน คำดี (2544, หน้า 129) ได้กล่าวไว้ว่าในสมัยพุทธกาลภิกษุณีมีบทบาทสำคัญในการ
ประกาศพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงตั้งภิกษุณีไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะในด้านต่างๆ และตั้งใน
ตำแหน่งอัครสาวิกาเช่นเดียวกับฝ่ายพระภิกษุ

ปาริชาติ นนทกานันท์ (2523) ได้อ้างถึงบทบาทของพระพุทธศาสนาว่ามีส่วนในการ
ยกระดับสถานภาพของสตรีในด้านต่างๆ โดยที่กิจในพระพุทธศาสนาเป็นการเสริมความเสมอภาค
ระหว่างเพศอันจะมีภายหลัง ทั้งยังนับได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนในประวัติศาสตร์ของสตรี นอกจากนั้น ยัง
เป็นการแสดงให้เห็นว่า คนทางเอเชียโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวพุทธนั้น ได้ตระหนักถึงเรื่องความ
ยุติธรรม และสิทธิความเสมอภาคทางเพศนี้มานานแล้วการเคลื่อนไหวต่างๆ ซึ่งได้รับอิทธิพลทาง
ตะวันตกในภายหลังนั้น จึงไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่ เพราะเท่าที่ความเคลื่อนไหวและความพยายามที่จะ
ยกระดับสตรีนี้ได้เคยมีมาแล้วแต่ครั้งพุทธกาล หากแต่ไม่มีผู้มีทัศนะที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวความคิด
ของพุทธปรัชญาที่มีต่อสตรี หรือให้ความสำคัญกับสิ่งที่พุทธศาสนาได้ทำไว้ในด้านนี้ นอกจากนั้น
การวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นด้วยว่าแนวความคิดเกี่ยวกับสตรีในพุทธปรัชญา โดยหลักใหญ่แล้วก็
สอดคล้องไปกันได้ดีกับความคิดหรืออุดมการณ์ของคนในปัจจุบันที่ต้องการและกำลังเรียกร้องหา
ความยุติธรรม สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคระหว่างเพศ แม้เวลาจะผ่านไปแล้วยังนับเป็นสิบ
ศตวรรษ แต่แนวความคิดเกี่ยวกับสตรีในพุทธปรัชญานั้นไม่ขัดกับกระแสของสังคมในปัจจุบัน

จากการเรียนรู้ที่ผ่านมาเราจะพบว่า บ้าน วัด และโรงเรียนเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก ถ้าจะ
หาศูนย์กลางของชุมชนต้องเริ่มจากสิ่งเหล่านี้ก่อน โดยเฉพาะวัดซึ่งเป็นสถาบันที่คนไทยนิยมรวมตัว
กันเพื่อทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านสังคมต่างๆ

ปัจจุบันนักวิชาการในประเทศไทยก็มีการตื่นตัวเกี่ยวกับเรื่องภิกษุณีกันอย่างกว้างขวาง
และในวิทยานิพนธ์ของระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช (2546) ได้สรุปไว้ว่า ลักษณะการปะทะกันขององค์
ความรู้ด้านภิกษุณีมีความไม่แน่นอน และยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ว่าองค์ความรู้ที่นั้นถูกหรือผิด ซึ่ง
ลักษณะเหล่านี้จะยังคงอยู่ต่อไปภายใต้กระแสของการถ่ายทอดความรู้ที่ไม่หยุดนิ่ง ไม่ว่าจะชายหรือ
หญิงต่างมีศักยภาพในการบรรลุธรรมเท่าเทียมกัน เพราะภายใต้สภาวะของเพศนั้น เราต่างก็มีความ
เป็นมนุษย์ไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่ากันเลย เราต้องอาศัยซึ่งสิ่งที่เรียกว่า สติ สมาธิและปัญญา ที่ประกอบ

ไปด้วย ศรัทธาและวิริยะ อันเป็นพลังที่จะนำเราไปสู่จุดหมายสูงสุดเหมือนกัน นั่นก็คือการหลุดพ้นหรือนิพพาน คนทุกคนธรรมดาได้ให้โอกาสมาทำเทียมกันโดยไม่ได้แบ่งแยกเพศ สถานะ หรือว่าชนชั้น แต่ระดับความสำเร็จของแต่ละคนนั้น อาจจะเรียกได้ว่าขึ้นอยู่กับพรแสวงส่วนบุคคล นั่นก็คือการฝึกฝนเพื่อพัฒนาตน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ต้องอาศัยการเลี้ยงดูปลูกฝังมาจากครอบครัวเล็กๆ ที่จะนำไปสู่สิ่งที่เรียกว่า สังคม ปัจจัยหลังนี้เองที่ทำให้ผู้หญิงในอดีตตกอยู่ในสถานะที่ด้อยกว่าผู้ชาย

ตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า *พุทธบริษัท* คือ กลุ่มชนที่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งมี 4 กลุ่มประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา (พระราชวรมณี, 2528, หน้า 192) ซึ่งถือเป็นหัวใจ และเป็นองค์ประกอบที่มีอยู่ในศาสนาพุทธเพื่อช่วยกันประกาศเผยแผ่ให้ศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

ในประเทศไทยก็มีประวัติเกี่ยวกับวัตรที่ได้ชื่อว่าเป็นที่อาศัยของภิกษุณี พ.ศ.2470 พระยานรินทร์ภายิต (นรินทร์ กลิ่ง) ได้ตั้งชมรมชาวพุทธเพื่อสนทนาศาสนธรรมและอภิปรายปัญหาสังคมที่บ้านของตนเองที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนนทบุรี จากการชุมนุมกันทำให้เกิดความตั้งใจที่จะทำให้พระพุทธศาสนาให้มีพุทธบริษัทครบองค์ จึงเกิดสามเณรี 8 รูปขึ้นซึ่งเป็นบุตรของผู้ร่วมชุมนุมนั่นเอง โดย 2 ใน 8 รูป คือ สาระกบัจจดี ซึ่งเป็นบุตรของนรินทร์ กลิ่งด้วย มีหลักฐาน มีรูปถ่ายปรากฏจนถึงทุกวันนี้

ศักดิ์นา ฉัตรกุล (2536, หน้า 224) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาเรื่องการบวชภิกษุณีในสมัยนั้นไม่ใช่ปัญหาเรื่องการบวชภิกษุณีโดยตัวของมันเอง แต่ปัญหาอุปสรรคอยู่ที่ตัวของนรินทร์ กลิ่ง ซึ่งเป็นพ่อ เนื่องจากนรินทร์ กลิ่งเป็นนักวิพากษ์สังคมที่ใช้คำที่รุนแรงถึงขั้นด่า เขาวิพากษ์คณะสงฆ์ นายกรัฐมนตรี และสถาบันของรัฐอย่างรุนแรง จนมีศัตรูมาก

มาในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 นรินทร์กลิ่ง มักมีหนังสือขึ้นไปกราบทูลร้องเรียนเรื่องต่างๆ เสมอ ถึงขนาดเคยมีพระราชสาสน์เตือนข้าราชการที่เกี่ยวข้องว่า “จะทำการสิ่งใดอย่าให้นรินทร์ กลิ่งหัวเราะเยาะเอาได้” ตัวของนรินทร์ กลิ่งเองถูกจองจำหลายครั้ง บุตรีที่บวชเป็นภิกษุณีก็ต้องถูกจับกุมคุมขัง และถูกเปลื้องจีวร ในท้ายที่สุด กรมหลวงชินวราวุฒินันท์ สมเด็จพระสังฆราชในขณะนั้น ได้มีพระบัญชา ห้ามพระภิกษุไทยบวชสตรีเป็นภิกษุณี สิกขมานา หรือสามเณรี จึงทำให้ในปัจจุบันไม่พบวัตรนี้อีกแล้ว

วัตรที่สองของภิกษุณีที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันเรายังได้พบเห็นอยู่นั้นคือ วัตรทรงธรรมกัลยาณี ตั้งอยู่ในบริเวณริมถนนเพชรเกษม กิโลเมตรที่ 52-53 ตำบลพระประโทน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นวัตรที่ภิกษุณีวรมัย กบิลสิงห์ ได้ก่อสร้างไว้ด้วยทุนส่วนตัว ร่วมกับลูกหลานญาติมิตรฝ่ายโพธิสัตว์ โดยตัวอาคารเป็นตึกสามชั้น ตั้งอยู่ในบริเวณเนื้อที่กว่า 6 ไร่ ประกอบด้วย โบสถ์ พระวิหาร พระอาราม ตึกกรรมฐาน

ปัจจุบันประชาชน โดยทั่วไปมักจะไม่มีความรู้เกี่ยวกับภิกษุณีในปัจจุบัน เราสามารถพบเห็นได้เพียงแค่วัดเดียว นั่นก็คือวัดทรงธรรมกัลยาณี ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2502 ซึ่งเรื่องดังกล่าวในระยะหลังได้มีการถกเถียง กันอย่างกว้างขวางในหมู่ภิกษุ และนักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับฐานะของภิกษุณีในสังคมไทย การศึกษาถึงทัศนคติและความเข้าใจของประชาชนทั่วไปกับภิกษุณี จึงเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจถึงสถานภาพของภิกษุณีในปัจจุบัน เพื่อช่วยในการพัฒนาพระพุทธศาสนา ด้านการเผยแผ่และพัฒนาสังคมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ทัศนคติและความเข้าใจของคนไทยต่อภิกษุณีอาจทำให้เราทราบถึงแง่คิดหรือมุมมองของประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะผู้หญิงที่ประสบปัญหาและต้องการหาทางออกโดยการใช้ศาสนาเป็นที่พึ่ง และเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจ ซึ่งทำให้เราทราบถึงสถานภาพของสตรีที่สามารถมีบทบาททางพระพุทธศาสนา และจะช่วยลดปัญหาทางด้านสังคมที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาถึงความเป็นมาของภิกษุณี ขั้นตอนการบวช กฎข้อบังคับต่างๆ แนวทางปฏิบัติตลอดจนทัศนคติและความรู้เกี่ยวกับภิกษุณีของประชาชน โดยทั่วไป เพื่อทราบข้อเท็จจริง ตลอดจนถึงแนวทางการแก้ไข ความเป็นไปได้ของการมีภิกษุณีหรือนักบวชผู้หญิง รวมไปถึงถึงสถานภาพในสังคมไทยในปัจจุบัน เพื่อเป็นกำลังสำคัญซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่และพัฒนาพระพุทธศาสนา รวมถึงสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเจตคติและความเข้าใจต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัด- ทรงธรรมกัลยาณี โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเจตคติต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี
2. เพื่อศึกษาบทบาทของภิกษุณีตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัด-ทรงธรรมกัลยาณี
3. เพื่อศึกษาความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีในด้านวิธีการบวชและหลักปฏิบัติของภิกษุณีในพระพุทธศาสนา

คำถามการวิจัย

1. พุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณิมีเจตคติต่อภิกษุณีอย่างไร
2. พุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณิรับรู้ต่อบทบาทของภิกษุณีอย่างไร
3. ความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณิในด้านวิธีการบวช และหลักปฏิบัติของภิกษุณีในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร (content analysis) ข้อมูลต่างๆ ในชั้นปฐมภูมิ และทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต (observes) การสัมภาษณ์ (interviews) ส่วนของการวิจัยเชิงเอกสาร ได้ศึกษาค้นคว้า จากพระไตรปิฎก เอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่นำมาวิเคราะห์วิธีการบวช หลักปฏิบัติของภิกษุณี และการเผยแพร่ของภิกษุณีในประเทศต่างๆ เพื่ออ้างอิงการมีบทบาทของภิกษุณีในประเทศไทย นอกจากนี้มีการศึกษาสังเกตโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (interviews) และแบบสังเกต (observes) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับเป้าหมาย

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ การสำรวจ (survey research) เป็นขั้นตอนหลังจากที่ได้ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแล้วได้จากการเก็บข้อมูลการสำรวจและโดยแบบสอบถาม (questionnaires)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตทางด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาถึงเจตคติและความเข้าใจต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณิ ตำบลพระประโทน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยได้ศึกษาขอบเขตของเนื้อหาดังต่อไปนี้

2.1 บทบาทของภิกษุณีตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณิ

2.2 เจตคติต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณิเกี่ยวกับสภาพการณ์ของภิกษุณีในสังคม

2.3 ความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณิในด้านวิธีการบวช และหลักปฏิบัติของภิกษุณีในพระพุทธศาสนา

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ใช้ทั้งวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการออกแบบสอบถาม โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือประชากรดังต่อไปนี้

1) ในการสังเกต ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ พุทธบริษัทที่เข้าร่วมกิจกรรมที่วัดทรงธรรมกัลยาณี ตำบลพระประโทน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม

2) ในการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ พระภิกษุในวัดพระประโทนเจดีย์วรวิหาร ตำบลพระประโทน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม และผู้มาร่วมกิจกรรมในวัดทรงธรรมกัลยาณี

3) ในการออกแบบสอบถาม ประชากรเป็นพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี ตำบลพระประโทน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นจำนวนประชากรทั้งหมด 502 คน เป็นชาย 238 คน เป็นหญิง 264 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยได้ใช้ทั้งวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการออกแบบสอบถาม โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือประชากรดังต่อไปนี้

1) ในการสังเกต กลุ่มตัวอย่างคือ พุทธบริษัทที่เข้าร่วมกิจกรรมที่วัดทรงธรรมกัลยาณี ตำบลพระประโทน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม

2) ในการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างคือ พระภิกษุในวัด พระประโทนเจดีย์วรวิหาร ตำบลพระประโทน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 5 รูป รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 5 รูป ผู้ร่วมกิจกรรมในวัดทรงธรรมกัลยาณี 5 คน

3) ในการออกแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี ตำบลพระประโทน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป โดยกำหนดขนาดของตัวกลุ่มตัวอย่างตามที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 223 คน จำแนกเป็นชาย 106 คน และหญิง 117 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 บทบาทของภิกษุณีตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในสังคมไทย

4.2 เจตคติต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในสังคมไทย

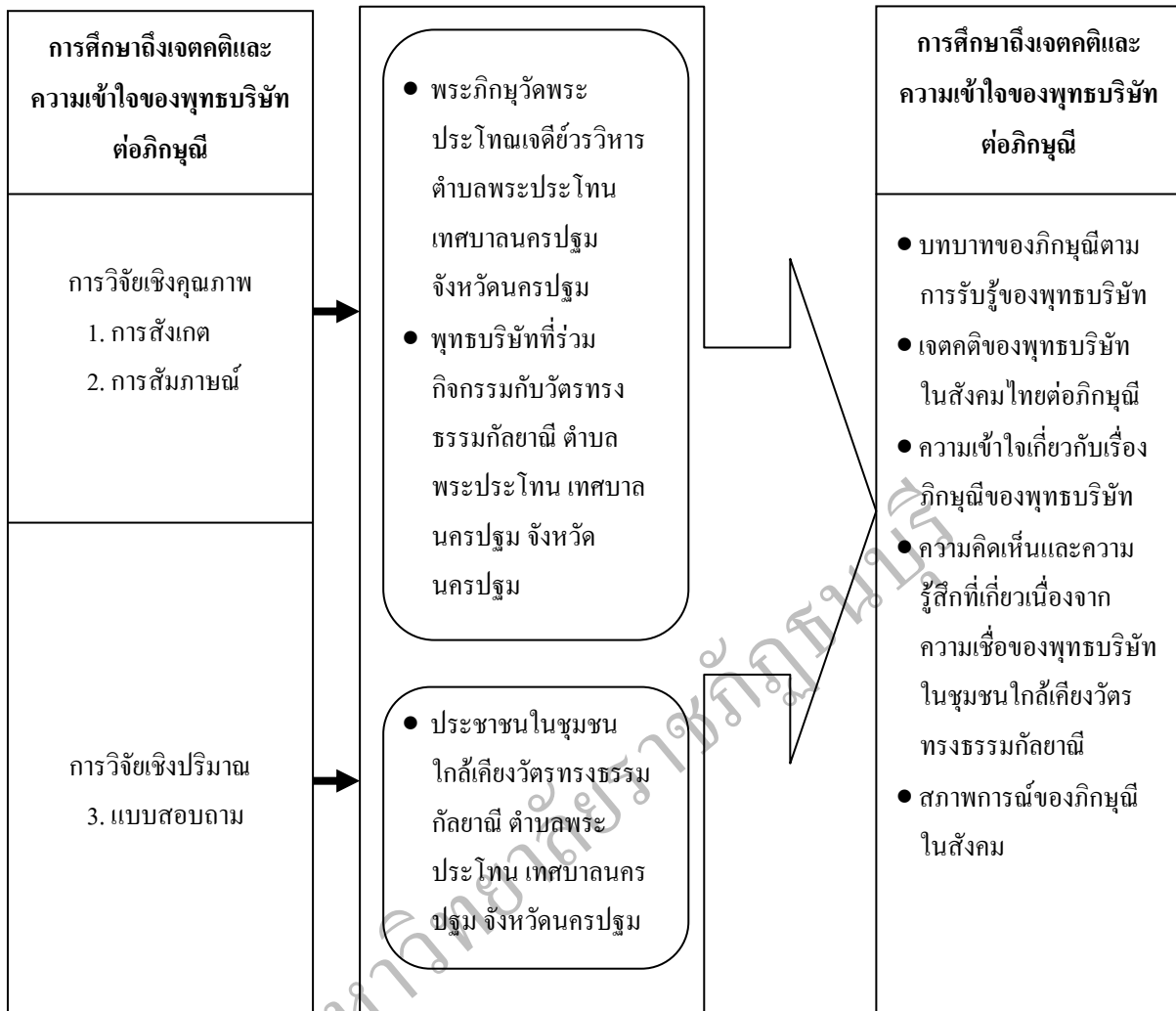
4.3 ความเข้าใจภิกษุณีของพุทธบริษัทในสังคมไทย

- 4.4 วิธีการบวชของภิกษุณี
- 4.5 หลักปฏิบัติของภิกษุณี
- 4.6 สภาพการณ์ของภิกษุณีในสังคมไทย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาถึงเจตคติและความเข้าใจต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนวัดทรงธรรมกัลยาณี มีขอบเขตของเนื้อหาอยู่ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. บทบาทของภิกษุณีตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี
2. ความคิดเห็นและความรู้สึกที่เกี่ยวข้องเนื่องจากความเชื่อของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี
3. สภาพการณ์ของภิกษุณีในสังคม
4. ความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีในด้านวิธีการบวชและหลักปฏิบัติของภิกษุณีในพระพุทธศาสนา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่ภิกษุณีถือครองตามสถานการณ์

บทบาท หมายถึง ลักษณะการเคลื่อนไหวของสถานภาพที่สังคมกำหนดให้ภิกษุณี และถือครองสถานภาพนั้น เมื่อเกี่ยวข้องกับสถานภาพอื่นๆ สามารถใช้สิทธิและหน้าที่รวมเป็นสถานภาพให้เกิดผล จึงได้ชื่อว่ากำลังปฏิบัติตามบทบาท

สภาพการณ์ หมายถึง ภาพโดยรวมของภิกษุณีที่เป็นอยู่โดยแสดงถึงระดับของสถานะในสังคม หรือกฎข้อบังคับต่างๆ ที่กำหนดเพื่อใช้ในหมู่ภิกษุณีในยุคสมัยต่างๆ

ภิกษุณี หมายถึง หญิงที่บวชเป็นพระในพระพุทธศาสนาที่แต่งกายด้วยผ้าจีวร ถือกีต 348
ข้อ ปฏิบัติตามวัตรในนิกายธรรมยุตต์ และจำพรรษาอยู่ที่วัตรทรงธรรมกัลยาณี

พุทธบริษัท หมายถึง ภิกษุ อุบาสก อุบาสิกา ในบริเวณถนนเพชรเกษม ตำบลพระประ-
โตน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ภิกษุ หมายถึง ชายที่บวชเป็นพระในพระพุทธศาสนาที่แต่งกายด้วยผ้าจีวร ถือกีต 227 ข้อ
ปฏิบัติตามวัตรที่บัญญัติในพระธรรมวินัยที่ระบุไว้ในพระไตรปิฎก

อุบาสก หมายถึง ชายผู้นับถือศาสนาพุทธ ในบริเวณถนนเพชรเกษม ตำบลพระประ-
โตน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม

อุบาสิกา หมายถึง หญิงผู้นับถือศาสนาพุทธ และสตรีที่แต่งชุดขาว แม่ชีผู้ถือศีล 8 ใน
บริเวณถนนเพชรเกษม ตำบลพระประโตน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม

คนใกล้ชิดวัตร หมายถึง พุทธบริษัทที่อาศัยอยู่ในบริเวณถนนเพชรเกษม ตำบลพระประ-
โตน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม ซึ่งอยู่ใกล้วัตรทรงธรรมกัลยาณี

วัตรหรือวัตร หมายถึง ที่อยู่อาศัยของภิกษุณี โดยในสมัยก่อนเราจะเขียนเป็นวัตร แต่ใน
ปัจจุบันนิยมใช้เป็นวัตร

วัตรทรงธรรมกัลยาณี หมายถึง สถานที่อยู่อาศัยของภิกษุณีในปัจจุบัน ตั้งอยู่ที่ตำบล พระ
ประโตน เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม

เจตคติ หมายถึง ความคิดหรือความรู้สึกจากความเชื่อ และการรับรู้ในบทบาทและ
สถานภาพของภิกษุณีในวัตรทรงธรรมกัลยาณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัตรทรงธรรม
กัลยาณี

ความเข้าใจ หมายถึง การรู้ถึงความหมาย ความเป็นมา และหลักปฏิบัติของภิกษุณีใน
พระพุทธศาสนา ตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัตรทรงธรรมกัลยาณี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทของภิกษุณีตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัตร
ทรงธรรมกัลยาณี
2. ทำให้ทราบความคิดเห็นและความรู้สึกที่เกี่ยวข้องเนื่องจากความเชื่อของพุทธบริษัทใน
ชุมชนใกล้เคียงวัตรทรงธรรมกัลยาณี
3. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงสภาพการณ์ของภิกษุณีในชุมชนใกล้เคียงวัตรทรง-
ธรรมกัลยาณี

4. ทำให้ทราบถึงความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีใน
ด้านวิธีการบวชและหลักปฏิบัติของภิกษุณีในพระพุทธศาสนา
5. ทำให้สามารถทำนายแนวโน้มของการฟื้นฟูภิกษุณีในประเทศไทยได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี